

Světová ekonomika

Analýza třísektorové ekonomiky – veřejné rozpočty a daně jako nástroje fiskální politiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

Třísektorová ekonomika

Agregátní poptávka (AD) se skládá ze:

- spotřeby domácností (**C**),
- investic firem (**I**),
- vládních výdajů (**G**), které se skládají z vládních nákupů zboží a služeb a dané stanovení daní a transferů

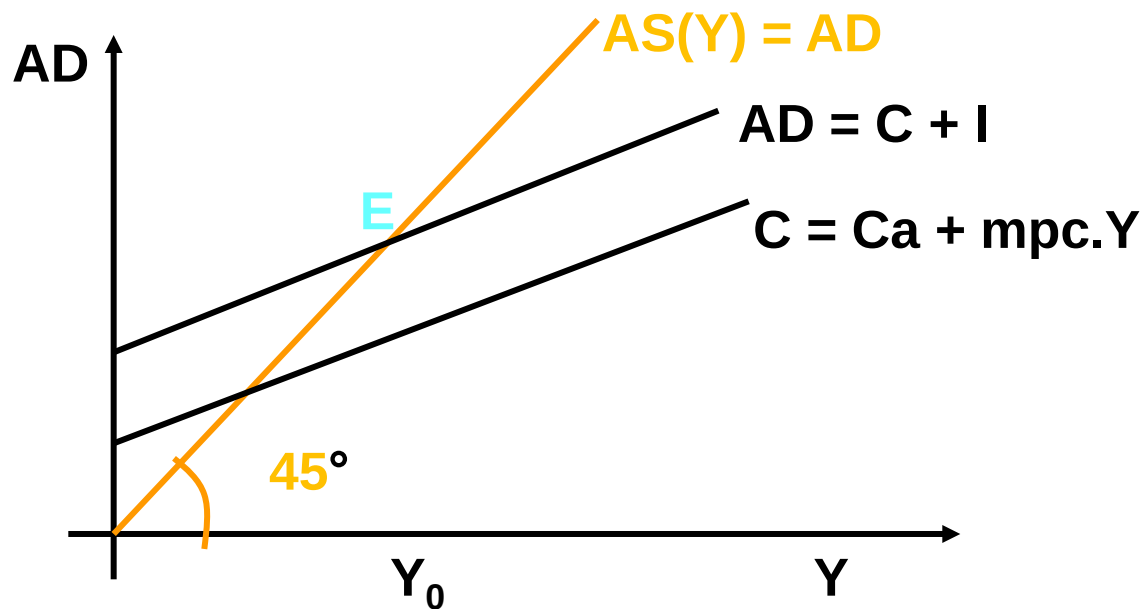
$$AD = C + I + G$$

Disponibilní důchod

Disponibilní důchod (YD) = důchod soukromého sektoru, který je použit na spotřebu (C) a úspory (S)

$$YD = Y - TA_T + TR$$

Rovnovážná produkce ve třísektorové ekonomice

HYNKOVÁ, V. *Makroekonomie I – pro bakalářské studium*. 1. vyd. Brno:Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-807231-278-8.

Fiskální politika

Rozpočtová hospodářská politika státu;
nástrojem je státní rozpočet.

Využívá se **příjmová** i **výdajová** stránka SR k dosažení cílů hospodářské politiky, tj. k ovlivnění úrovně zaměstnanosti a celkové cenové hladiny.

Cíle FP:

- udržovat ekonomický růst a vysokou zaměstnanost,
- napomáhat zachování cenové stability,
- utlumit výkyvy hospodářského cyklu.

Nástroje FP:

- Automatické stabilizátory
- Diskreční opatření

Základní dva nástroje fiskální politiky:

státní nákupy statků a služeb

čisté daně

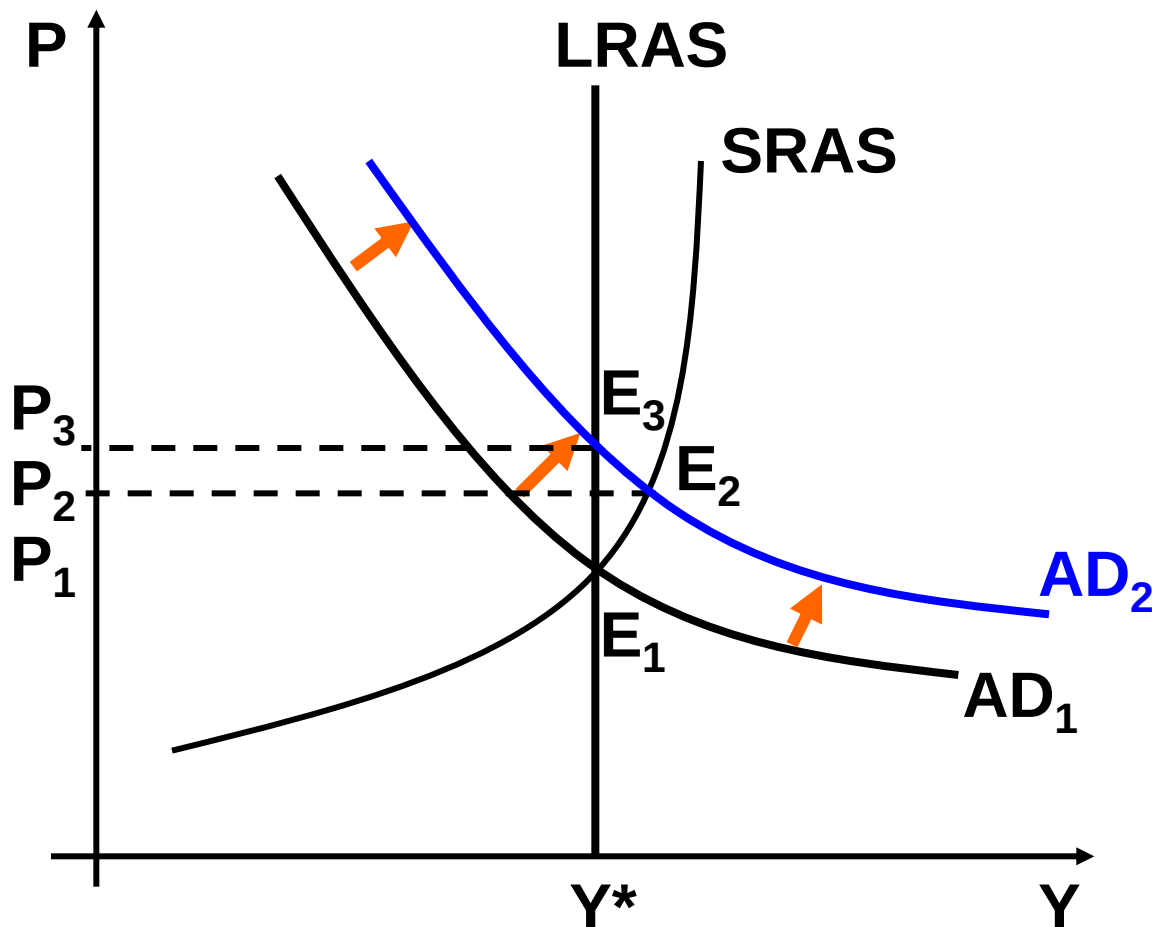
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Účinky expanzivní a restriktivní fiskální politiky

- **zvýšení (snížení) vládních výdajů** – fiskální expanze (restrikce) má vliv na **poptávkovou stranu** ekonomiky, při zvýšení G se křivka AD posune doprava nahoru, při snížení G se křivka AD posune doleva dolů
- **změna míry zdanění** může mít dopad jak na **agregátní poptávku**, tak i na **agregátní nabídku** (u AS časové zpoždění)
 - snížení daní (trvalé) posune křivku $SRAS$ i $LRAS$ doprava a posune i AD doprava, zvýšení daní způsobí opačný posun křivek, celková cenová hladina se může zvýšit, snížit či zůstat konstantní
 - úspěšná daňová reforma (snížení daňového zatížení): posun AD doprava a posun $SRAS$ i $LRAS$ doprava, efektem je růst výkonu při stabilní celkové cenové hladině
 - Lafferova křivka (směr Ekonomie strany nabídky)
 - + význam nabývají daňové ráje

- účinek expanzivní fiskální politiky závisí na volbě nástroje a na tom, kde se nachází výkon ekonomiky (zda pod úrovní Y^* , nebo na úrovni Y^*)
- je třeba rozlišovat efekt fiskální politiky z hlediska krátkodobého a dlouhodobého
- **crowding out“ efekt = efekt vytěsnění**: pokles soukromých autonomních (hlavně investičních) výdajů vlivem rostoucí úrokové míry
- provázanost trhu produkce s ostatními trhy!
- + problém konformity cílů hospodářské politiky (fiskální, monetární, důchodové, zahraničně-obchodní a měnové)

Expanzivní fiskální politika při úplném využití zdrojů + úplný vytěsňovací efekt

HYNKOVÁ, V. *Makroekonomie I – pro bakalářské studium*. 1. vyd. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-807231-278-8.

Veřejný rozpočet

Veřejné rozpočty zahrnují:

- státní rozpočet,
- místní rozpočty (obcí a krajů).

Fiskální deficit: skutečný, strukturální,
cyklický, cyklický vyrovnaný

Veřejné rozpočty

Státní fondy ČR

- Pozemkový fond (1991)
- Státní fond životního prostředí (1991)
- Státní fond kultury ČR (1992)
- Státní fond ČR pro obnovu a rozvoj české kinematografie (1992)
- Státní zemědělský intervenční fond (2000)
- Státní fond dopravní infrastruktury (2000)
- Státní fond rozvoje bydlení (2000)

1. Státní rozpočet ČR

2. Rozpočty vyšších územně samosprávných celků (krajů)

3. Rozpočty základních územně samosprávných celků (obcí)

4. Finance státních podniků

5. Státní fondy ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Státní rozpočet

Je to ústřední prvek veřejných financí a centralizovaný peněžní fond, který vytvářejí, rozdělují a používají ústřední státní orgány.

- vyrovnaný, přebytkový, schodkový

Funkce:

- stabilizační
- alokační
- redistribuční

Státní rozpočet

PŘÍJMY státního rozpočtu

- Daně
(přímé, nepřímé)
- Cla
- Sociální pojištění
(důchodové, nemocenské a zdravotní pojištění, příspěvky na státní politiku zaměstnanosti,
- Příjmy z dříve poskytnutých úvěrů
- Příjmy z prodeje státního majetku
- Přijaté dotace

VÝDAJE státního rozpočtu

- Transfery domácnostem
(důchody, podpory v nezaměstnanosti, sociální dávky)
- Subvence podnikům
- Běžné a investiční výdaje jednotlivých kapitol
(doprava, školství, armáda, policie)
- Dotace
- Úroky ze státního dluhu
- Ostatní výdaje

Daně

Daně (přímé, nepřímé) jsou hlavní položkou příjmů státního rozpočtu.

Jsou to povinné platby, které jednotlivé subjekty odvádí do SR v předem stanovených lhůtách a výších.

Přímé daně

- Osobní důchodová daň
 - Daň ze zisku společnosti
- Daň z majetku, daň z převodu nemovitostí, dědická daň, darovací daň atd.

Nepřímé daně

- Jsou uvaleny na statky a služby, spotřebitelé postihují nepřímo, odráží se v cenách
- Daň z přidané hodnoty
- Daň z obratu
- Fiskální monopolní daně
- Cla
- Platby na sociální zabezpečení, na státní politiku zaměstnanosti, zdravotní pojištění

Vývoj státního rozpočtu v roce 2013

		leden	únor	březen	duben	květen	červen
Příjmy státního rozpočtu	mld. Kč	125,02	196,61	292,87	373,24	441,89	549,91
Výdaje státního rozpočtu	mld. Kč	82,60	191,03	278,90	389,78	481,67	581,52
Bilance státního rozpočtu	mld. Kč	+42,42	+5,58	+13,97	-16,54	-39,78	-31,52

Zdroj: <http://www.finance.cz/makrodata-eu/statni-rozpocet/statistiky/prijmy-vydaje/>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje

- MACH, M. *Makroekonomie II*. 2. vyd. Praha: MELANDRIUM, 2003. ISBN 80-86175-34-0.
- HYNKOVÁ, V. *Makroekonomie I – pro bakalářské studium*. 1. vyd. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-807231-278-8.
- HOLMAN, R. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-861-3.
- JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3258-9.
- <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/statni-rozpocet>
- <http://www.penize.cz/statni-rozpocet>
- <http://www.finance.cz/makrodata-eu/statni-rozpocet/statistiky/prijmy-vydaje/>